

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การสื่อสารและการจัดตั้งอาณาเขตของนกนางเขนบ้าน

ชื่อผู้เขียน นายอรรถพล นาขวา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริทธิ สีตะสุวรรณ	ประธานกรรมการ
อาจารย์นันทยา อัจจิมารังษี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.พรทิพย์ จันทรมงคล	กรรมการ

บทคัดย่อ

จากการศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณภาพของนกนางเขนบ้านในสภาพธรรมชาติ บริเวณคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบางท้องที่ของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2539-ตุลาคม 2540 โดยศึกษาพฤติกรรมทั้งหมดที่พบเน้นการสื่อสารและการจัดตั้งอาณาเขต พบว่าวงจรชีวิตของนกนางเขนบ้านแบ่งเป็น 4 ช่วงคือ ช่วงก่อนฤดูผสมพันธุ์ ช่วงฤดูผสมพันธุ์ ช่วงสร้างรังวางไข่และเลี้ยงลูก และช่วงที่ลูกนกสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ได้บันทึกแบบแผนของพฤติกรรมทั่วไป ได้แก่ การเคลื่อนที่ การทำให้สบายตัว การระวังภัย การกินอาหารและการขับถ่าย การสื่อสาร แบ่งเป็น 2 แบบ แบบแรกคือ การสื่อสารด้วยเสียงมีทั้งเสียงร้องติดต่อและเสียงร้องเพลง แบบที่ 2 คือ การสื่อสารด้วยท่าทาง ได้แก่ การกระดกหาง การจิก การขอมแพ้ การขออาหาร การแสดงตัว และการบิน การสื่อสารมุ่งไปที่พฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การก้าวร้าว การอยู่ร่วมกัน และการจัดลำดับทางสังคม การจัดตั้ง

อาณาเขต พบว่าในช่วงเวลา 12 เดือน อาณาเขตมีการเปลี่ยนแปลง 4 ครั้ง สัมพันธ์กับวงจรชีวิต อาณาเขตที่มีขนาดเล็กที่สุดตรงกับช่วงก่อนฤดูผสมพันธุ์และอาณาเขตที่ใหญ่ที่สุดตรงกับช่วงฤดูผสมพันธุ์ พบว่านกนางเขนบ้านจะอยู่กันเป็นคู่ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ ลูกนกจะอยู่ภายในอาณาเขตจนกระทั่งถึงฤดูผสมพันธุ์ในปีต่อไป จึงแยกจากพ่อแม่บางส่วนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการสืบพันธุ์ เมื่อพ้นช่วงฤดูผสมพันธุ์ไปแล้ว ก็ยังคงอยู่กันเป็นคู่ภายในอาณาเขตของตัวเองจนถึงฤดูผสมพันธุ์ถัดไป

Thesis Title Communication and Territoriality of Oriental Magpie-Robin

Author Mr.Auttpol Nakwa

M.S. Biology

Examining Committee :

Asst. Prof. Dr. Narit	Sitasuwan	Chairman
Lecturer Nantiya	Aggimarangsee	Member
Dr.Porntip	Chantaramongkol	Member

Abstract

A qualitative behavioral study of the Oriental Magpie-Robin in natural conditions around the Faculty of Science and some areas in Lamphun province was done from November 1996 to October 1997.

Main behaviors of interest were communication and territorial behaviors. The life cycle of the Magpie-Robin was divided in to four periods : i) before the breeding season ii) the breeding season iii) nestling, laying eggs and caring for the young iv) premature fledging of offspring. Patterns of behavior recorded were eg. locomotion, comfort behavior, alarm warning, feeding and defacating.

There were two kinds of communication behavior. Vocal communication was by song and call; secondly posture communication was by wagging the tail, pecking,

submission, begging posturing, body presentation and flying. Communication involved four types of behavior : sexual behavior, aggression, social behavior and hierarchical ranking.

In 12 months of study that Magpie-Robin changed the size of their territories four times, related to their life cycle. The smallest sized territory was set up before the breeding season, while the biggest was during the breeding season. They were paired in the breeding season and the offspring remained in the territory until the following breeding season. Pairs which were not successful in breeding, still remained in their territory until the following breeding season.